

Rapport

Klacht

Verzoekster klaagt erover dat een politieambtenaar van het regionale politiekorps Drenthe haar zoon op 2 november 2007 heeft geslagen met een wapenstok en een politiehond heeft ingezet, die hem in zijn been heeft gebeten.

Daarnaast klaagt verzoekster erover dat twee andere politieambtenaren van dat korps op 2 november 2007 de zaklamp van haar echtgenoot probeerden af te pakken.

Voorts klaagt verzoekster erover dat, hoewel haar zoon het voorgaande op 3 november 2007 op het politiebureau te Hoogeveen heeft aangekaart, hij tot het moment dat hij zich tot de Nationale ombudsman wendde niets van de politie heeft vernomen.

Beoordeling

Algemeen

1. Verzoeksters zoon S. en zijn collega V. hadden op vrijdagavond 2 november 2007 een etentje van het werk en gingen vervolgens nog iets drinken in het centrum van Hoogeveen. Onderweg naar huis zagen zij politieambtenaren staan. De politie was aanwezig in het centrum van Hoogeveen vanwege overlast door het uitgaanspubliek. Politieambtenaar M. liet op dat moment de politiehond uit. Deze vorderde S. en V. om weg te gaan. V. fietste uiteindelijk weg met S. achterop de fiets. Verzoeksters zoon S. zou volgens politieambtenaar M. "vuile klootzak" hebben geroepen. Politieambtenaar M. ging achter hem aan en sloeg S. meerdere malen met de lange wapenstok. S. zou vervolgens door de politiehond zijn gebeten. Kort na het incident kwamen verzoekster en haar echtgenoot ter plaatse. Volgens verzoekster probeerden twee politieambtenaren de zaklamp, die haar echtgenoot vasthield, af te pakken.

2. Op 3 november 2007 klaagde verzoeksters zoon S. bij de politie erover dat politieambtenaar M. hem zonder aanleiding had geslagen en de politiehond op hem had ingezet. De korpsbeheerder bevestigde de ontvangst van de klacht op 22 november 2007. Er vond geen interne klachtenprocedure plaats vanwege een disciplinair onderzoek naar vermoedelijk gepleegd plichtsverzuim door politieambtenaar M. De korpschef startte dit onderzoek op 29 november 2007. Omdat politieambtenaar M. per 1 januari 2009 uit dienst trad, werd het disciplinair onderzoek gestaakt.

3. Omdat verzoekster niets meer van de politie had vernomen, wendde zij zich op 21 november 2008 tot de Nationale ombudsman. De Nationale ombudsman stelde op 12 februari 2009 een onderzoek in naar verzoeksters klacht.

I. Ten aanzien van het toegepaste geweld (wapenstok en politiehond)

Bevindingen

Visie verzoeksters zoon

1. Volgens verzoeksters zoon S. is het volgende gebeurd. Op vrijdagavond 2 november 2007 hadden S. en zijn collega V. een etentje gehad van het werk. S. dronk die avond minstens twaalf biertjes. Hij zat bij V. achterop de fiets. Ze kwamen politieambtenaar M. tegen in het centrum van Hoogeveen. Deze politieambtenaar had een wapenstok en een politiehond bij zich. De politieambtenaar schreeuwde tegen hen dat ze weg moesten gaan. Op de vraag wat er dan was, zei de politieambtenaar wederom dat ze gewoon weg moesten gaan. Toen ze verder fietsten, kwam de politieambtenaar achter hem aan rennen. De politieambtenaar sloeg hem vervolgens met de wapenstok. Op hetzelfde moment beet de politiehond hem in zijn been. De hond liet ook vrijwel meteen weer los. De hond had hem in zijn kuit gebeten en die bloedde een beetje.

Op 3 november 2007 ging verzoeksters zoon naar het politiebureau. Daar werden foto's gemaakt van de striem op zijn rug en de hondenbeet in zijn been. Vervolgens is hij naar zijn huisarts gegaan. Deze arts verklaarde op 3 november 2007 dat zij op zijn rechterkuit een kleine beetwond met een rustig korstje had waargenomen. Hij had volgens de arts geen tetanusvaccinatie nodig, omdat hij die als kind al had gehad. Voorts had de arts op zijn schouderblad een gezwollen afdruk waargenomen.

Standpunt korpsbeheerder

2. Ten aanzien van het slaan met de lange wapenstok liet de korpsbeheerder weten dat hij dit in de gegeven omstandigheden onjuist achtte. Uit de verklaring van politieambtenaar M. bleek dat verzoeksters zoon een beledigende opmerking maakte in de richting van deze politieambtenaar. Naar de opvatting van de korpsbeheerder was er op dat moment voldoende verdenking om verzoeksters zoon aan te houden ter zake belediging van een politieambtenaar in functie. Politieambtenaar M. had als zodanig kunnen handelen. Hij liep echter in versnelde pas in de richting van verzoeksters zoon en sloeg hem twee keer met een lange wapenstok. Dit deed politieambtenaar M. om beide personen weg te laten gaan. Dit was naar de opvatting van de korpsbeheerder onterecht. De korpsbeheerder achtte dit klachtonderdeel dan ook gegrond.

Het klachtonderdeel dat betrekking had op het inzetten van de politiehond achtte de korpsbeheerder ongegrond. Gelet op de verklaringen van de betrokken politieambtenaren was er zijns inziens geen enkele sprake van inzet van de diensthond. Ook het bijten door de diensthond achtte de korpsbeheerder niet aannemelijk, mede gelet op de verschillende verklaringen omtrent (de plaats van) de verwondingen en de zeer geringe verwondingen aan het been van verzoeksters zoon.

Disciplinair onderzoek

a) *Verklaring politieambtenaar M.*

3. Politieambtenaar M. verklaarde als volgt tijdens het disciplinair onderzoek.

Op 2 november 2007 had hij zijn diensthond bij zich, terwijl hij wist dat hij de hond niet mocht inzetten vanwege het ontbreken van een certificaat. Hij was sinds 1 maart 2007 hondengeleider, maar hij behaalde zijn certificaat pas op 29 november 2007. De enige afspraak die met hem werd gemaakt was dat hij de hond mee mocht nemen in een hondenauto tijdens zijn dienst. Hij wist dat hij op 2 november 2007 de hond noch de lange wapenstok mocht inzetten.

In verband met een massale vechtpartij gingen hij en zijn collega O. naar het centrum van Hoogeveen. Bij deze vechtpartij waren ongeveer zeventig mensen betrokken. Toen zij aankwamen was er geen sprake meer van een vechtpartij. Niemand was aanwezig op de Hoofdstraat in het centrum van Hoogeveen of in de nabijheid. Politieambtenaar M. haalde vervolgens de hond uit de auto om die uit te laten. M. nam de lange wapenstok ook mee. Het was volgens politieambtenaar M. 00:30 uur en de hond zat al sinds 21:15 uur in de auto. Er was verder niemand te bekennen in de omgeving. Hij was dan ook van mening dat de hond op dat moment even zijn behoefte kon doen.

Toen hij terugliep naar de auto zag hij twee jongens op één fiets aan komen. Hoewel er op dat moment geen sprake meer was van verhoogde spanning binnen het uitgaanspubliek, vond hij dat, gezien de eerdere spanning, erg onwenselijk. Hij had ook de opdracht om iedereen van de Hoofdstraat te verwijderen. Daarom riep hij tegen verzoeksters zoon en zijn collega V. dat zij weg moesten gaan van de Hoofdstraat. Ze stopten en riepen meerdere malen waarom ze weg moesten gaan. Politieambtenaar M. had de indruk dat ze behoorlijk onder invloed van alcohol waren, onder andere omdat ze wankelden. Hij vorderde hen om weg te gaan. Ze fietsten langzaam weg, maar stonden vervolgens weer stil. Politieambtenaar M. vorderde hen nogmaals om weg te gaan. Op dat moment riep verzoeksters zoon die achter op de fiets zat: "vuile klootzak". Politieambtenaar M. snelde naar hem toe en sloeg hem twee keer met de lange wapenstok ter hoogte van de heup en het bovenbeen. Het was zijn bedoeling om de jongens weg te laten gaan en niet om hen pijn te doen. Politieambtenaar M. gaf aan dat de lange wapenstok normaal gesproken werd gebruikt om het publiek op afstand te houden van de diensthond. Hij ging niet tot aanhouding over, omdat hij op dat moment alleen stond. Hij had in zijn ene hand de diensthond en in de andere de lange wapenstok. Hij wist niet waar zijn collega O. stond.

Naar de opvatting van politieambtenaar M. was er absoluut geen sprake van inzet van de politiehond. Op het moment dat hij verzoeksters zoon sloeg, had hij de hond schuin achter hem aan de lijn. De hond was kort aangeliend, vlak boven de musketonhaak. De hond hing als het ware in zijn halsband met zijn voorpoten van de grond. Hij hield de hond met zijn gestrekte linkerarm zover mogelijk van verzoeksters zoon vandaan. Hij was zich zeer bewust van het feit dat hij de hond bij zich had.

Volgens politieambtenaar M. had de hond verzoeksters zoon pertinent niet gebeten. Hij zag de wond toen hij kort na het incident met verzoekster stond te praten en verzoeksters zoon de wond op dat moment aan een aantal andere politieambtenaren liet zien. Hij omschreef de wond als een plekje op het linkerbeen net onder de knie. Het was een schrammetje van ongeveer één centimeter groot. Daarbij merkte hij op dat, als de hond had gebeten, de broek stuk was gegaan en de verwondingen ernstiger waren. Nadat hij verzoeksters zoon had geslagen, raakte deze uit balans en viel rechts van de fiets. Mogelijk was de verwonding ontstaan toen verzoeksters zoon van de fiets viel.

Politieambtenaar M. meldde het voorval aan politieambtenaar G. Hij legde het voorval niet vast in een ambtelijk verslag. Naar zijn mening werd er tijdens een grootschalig optreden wel vaker geduwd en getrokken. Hij vond het geweld niet dusdanig schokkend. Weliswaar had hij de lange wapenstok gebruikt, maar hij had hetzelfde met de korte wapenstok kunnen doen.

b) Verklaring politieambtenaar O.

4. Politieambtenaar O. liet tijdens het disciplinair onderzoek het volgende weten. Toen hij en zijn collega M. in het centrum van Hoogeveen arriveerden was het rustig op de Hoofdstraat. Politieambtenaar M. haalde de politiehond uit de auto. De hond had namelijk al een hele tijd in de auto gezeten en moest even uitgelaten worden. De hond zat in ieder geval vanaf 22:45 uur, het moment dat politieambtenaar M. op het politiebureau aankwam, in de auto.

Na een paar minuten kwamen twee jongens op een fiets aan. Politieambtenaar M. riep dat de jongens zich moesten verwijderen van de Hoofdstraat. Immers, afgesproken was dat iedereen die niets te zoeken had op de Hoofdstraat, zich moest verwijderen. Op dat moment stond politieambtenaar M. voor de dienstauto. Politieambtenaar O. stond midden op de Hoofdstraat op ongeveer twaalf meter afstand van politieambtenaar M. In eerste instantie reageerden de jongens niet. Hierop zei politieambtenaar M. dat hij de jongens vorderde weg te gaan van de Hoofdstraat. Hieraan gaven de jongens, die zich op drie meter afstand van politieambtenaar M. bevonden, geen gehoor. Hij wist zeker dat de jongens het gehoord hadden, want ze vroegen wat er aan de hand was. Pas op het moment dat politieambtenaar M. op hen afstapte, maakten zij aanstalten om weg te gaan. Hij hoorde verzoeksters zoon, die achter op de fiets zat, zeggen dat zij zich niet druk moesten maken. Verder kon hij niet horen wat er werd gezegd. Hij zag dat politieambtenaar M. naar de jongens toe rende. Hij hoorde hem roepen dat ze weg moesten gaan. Dat deden ze niet. Vervolgens zag hij dat politieambtenaar M. verzoeksters zoon een klap gaf op de rug met zijn wapenstok. De klap was niet hard. Hij hoorde dat verzoeksters zoon politieambtenaar M uitschold voor "klootzak". De hond struikelde, kwam plat op de grond te liggen met de voorpoten dubbel en bleef achter. Dit kwam doordat M. begon te rennen en de hond dit niet zo snel doorhad. Politieambtenaar M. haalde vervolgens nog een keer uit naar verzoeksters zoon. Hij zag niet waar de klap terecht

kwam. Verzoeksters zoon stapte van de fiets af, viel en trok de fiets achter zich aan. De fiets stond tussen politieambtenaar M. en verzoeksters zoon in.

Verzoeksters zoon was erg kwaad en reageerde heel agressief. Hij hoorde dat verzoeksters zoon nogmaals "klootzak" tegen politieambtenaar M. riep. De jongens fietsten vervolgens weg.

Politieambtenaar M. had de hond niet op verzoeksters zoon afgestuurd en de hond had hem niet gebeten. De hond had hem overigens ook niet kunnen bijten, omdat de fiets ertussen stond. Ook was de afstand te groot. Op het moment dat politieambtenaar M. tegenover verzoeksters zoon stond, lag de hond nog op de grond. De hond hing nog aan de lijn achter politieambtenaar M. De hond kwam er later weer bij staan.

Politieambtenaar O. had de verwondingen aan het been van verzoeksters zoon gezien. Het leek zijns inziens meer op een schaafplek. Hij zag de wond bij straatlicht. De wond was ongeveer zes bij zeven centimeter. Hij had het vermoeden dat de wond afkomstig was van de rare valpartij van de fiets.

Verder merkte politieambtenaar O. op dat verzoeksters zoon steeds zeer agressief was en dat er geen zinnig woord mee te wisselen was. Verzoeksters zoon was verder behoorlijk onder invloed van alcohol. Dat kon politieambtenaar O. opmaken uit het feit dat hij met "dubbele tong" sprak.

c) Verklaring politieambtenaar B.

5. Politieambtenaar B. deelde tijdens het disciplinair onderzoek het volgende mee over de wond op het been van verzoeksters zoon. De wond, die hij op 2 november 2007 zag, was een kras over het onderbeen. Hij kon de kras niet beschrijven, maar hij kon wel zeggen dat het geen hondenbeet was. Politieambtenaar B. was twintig jaar hondengeleider en hij had in die periode meerdere hondenbeten gezien. Die zagen er volgens hem anders uit. De hond van politieambtenaar M. kende hij ook. Die maakte naar zijn mening hele andere en veel ernstiger beetwonden. In dat geval had iemand gaten in zijn been en geen krassen. De betrokken hond was in de praktijk al een paar keer ingezet en maakte ernstige beetwonden. Volgens politieambtenaar B. kon het niet zo zijn dat de hond met de tanden over het been had gekrast. De diensthonden van het korps waren er namelijk op getraind om te bijten. De kras die hij zag, was zijns inziens niet van een diensthond.

Ten aanzien van de lange wapenstok deelde politieambtenaar B. mee dat hij deze als hondengeleider gebruikte om mensen op afstand te houden. Dit om te voorkomen dat mensen die te dichtbij kwamen ongewild door de hond werden gebeten. De lange wapenstok had hij eigenlijk alleen bij zich als hij ook de hond uit de auto had gehaald.

d) Verklaring politieambtenaar Bo.

6. Politieambtenaar Bo., tevens instructeur diensthonden en hondengeleider, verklaarde het volgende tijdens het disciplinair onderzoek. Met politieambtenaar M. had hij afgesproken dat deze de hond in de dienstauto kon meenemen. De hond mocht er alleen uit als de hond even uitgelaten moest worden. Politieambtenaar M. kon de hond op een rustige plaats uitlaten. Het was niet juist dat hij de hond in het centrum van Hoogeveen ging uitlaten. Tijdens het opleidingstraject mocht de hond niet (gedeeltelijk) ingezet worden vanwege het ontbreken van een certificaat voor zowel de hond als de hondengeleider. Politieambtenaar Bo. merkte op dat een politieambtenaar het wellicht niet als inzet van de politiehond ziet, maar een burger zag dat anders. Als een burger een politieambtenaar met een hond op zich af ziet komen, kan hij of zij het idee hebben dat de politieambtenaar de hond wil inzetten. Gezien de manier waarop politieambtenaar M. omging met de situatie, kon de hond zijn gedrag opvatten als inzet. Wanneer een hondengeleider achter een hond loopt en wat roept, kan de hond dat opvatten als inzet.

Ten aanzien van de lange wapenstok liet politieambtenaar Bo. weten dat de hondengeleider deze mocht gebruiken om het publiek op afstand te houden. Dit door middel van prikken of stoten. Wanneer er een klap viel, gebeurde dit om de geleider en de hond te beschermen. Het gebruik van de lange wapenstok was altijd in combinatie met de hond. Als een hondengeleider niet gecertificeerd was, mocht hij evenmin gebruik maken van de lange wapenstok. Naar zijn opvatting was het niet juist dat politieambtenaar M. verzoeksters zoon met de lange wapenstok had geslagen, omdat deze hem uitmaakte voor klootzak. Politieambtenaar M. had verzoeksters zoon gewoon moeten aanhouden.

e) Verklaring politieambtenaar E.

7. Politieambtenaar E. gaf tijdens het disciplinair onderzoek het volgende aan over de wond. Verzoeksters zoon trok de betrokken nacht zijn broekspijp omhoog en hij zag een klein wondje, waarop al een klein korstje op zat. Ook zag hij dat de wond al een beetje uitgedroogd was. Politieambtenaar E. moest toen nog wel een beetje lachen. Hij kende namelijk de betrokken hond. Deze hond beet, zoals hij weet, door.

f) Verklaring collega verzoeksters zoon

8. De collega van verzoeksters zoon, V., verklaarde tijdens het disciplinair onderzoek het volgende. Op vrijdagavond 2 november 2007 dronken verzoeksters zoon S. en hij bier. S. voelde zich vervolgens niet lekker. Hij had volgens V. meer dan genoeg drank op. Hij was namelijk helemaal bleek. Omdat S. te veel gedronken had, was hij niet in staat om te fietsen. Op de Hoofdstraat in het centrum van Hoogeveen zagen zij een politieman met een hond staan. V. wilde langs deze politieambtenaar fietsen. Deze politieambtenaar riep tegen hen dat ze weg moesten gaan. V. hoorde dat S. iets schreeuwde tegen de politieambtenaar. Hij wist echter niet meer wat hij zei. Als S. drank op had, kon hij zich voorstellen dat dit niet al te vriendelijk was. V. fietste weg en stopte op het moment dat hij merkte dat S. van de fiets af was. Hij wist niet of S. was afgestapt of dat de

politieambtenaar hem van de fiets had getrokken. Toen hij zich omdraaide zag hij dat politieambtenaar M. verzoeksters zoon ongeveer vijf keer achter elkaar met een wapenstok sloeg. V. stond op dat moment ongeveer drie of vier meter van hen vandaan. Hij zat al die tijd op de fiets. De fiets was niet omgevallen of op de grond terechtgekomen.

V. zag dat verzoeksters zoon S. later zijn broekspijp van zijn rechterbeen omhoog trok. Hij zag dat S. een soort gebogen streep op zijn kuitbeen had. Het leek hem een soort litteken en het was volgens hem niet open. Hij zag geen bloed, maar dat weet hij niet zeker meer.

Beoordeling

a) Ten aanzien van het slaan met de wapenstok

Vereiste van behoorlijk overheidsoptreden dat grondrechten worden gerespecteerd

9. Het is een vereiste van behoorlijk overheidsoptreden dat grondrechten worden gerespecteerd. Het recht op onaantastbaarheid van het lichaam is een grondrecht dat door de Grondwet en internationale verdragen wordt beschermd (zie Achtergrond, onder 1. en 2.). Het gebruik van fysiek geweld tegen personen betekent een inbreuk op dit grondrecht. Een politieambtenaar die in de rechtmatige uitoefening van zijn bediening is, is bevoegd geweld te gebruiken wanneer dit noodzakelijk is en een minder ingrijpend middel niet voor handen is. Het geweld dient in verhouding tot het beoogde doel redelijk en gematigd te zijn. Aan het gebruik van geweld gaat zo mogelijk een waarschuwing vooraf (zie Achtergrond, onder 3.).

Schending vereiste

10. De Nationale ombudsman is van oordeel dat het slaan met de (lange) wapenstok in het onderhavige geval onnodig bezwarend was en niet in evenredige verhouding stond tot het doel, namelijk dat S. en V. zich zouden verwijderen. Daarbij acht de Nationale ombudsman het volgende van belang. Op het moment dat politieambtenaar M. de (lange) wapenstok gebruikte, was er geen sprake van (acuut) gevaar voor de veiligheid van politieambtenaar M. en/of de politiehond. Ook was er geen sprake (meer) van een verstoring van de openbare orde, zoals een massale vechtpartij dan wel een gespannen situatie in verband met het grote uitgaanspubliek, waarbij de politie genoodzaakt was snel een einde te maken aan de onrust. Ook overigens is de Nationale ombudsman niet gebleken van omstandigheden die aanleiding zouden kunnen geven om de (lange) wapenstok in dit geval als geweldsmiddel te gebruiken om verzoeksters zoon S. en diens collega V. weg te laten gaan. Dat S. niet zou hebben voldaan aan de vordering om weg te gaan en/of "klootzak" zou hebben geroepen, wat daar overigens ook van zij, kan weliswaar als ongepast worden beschouwd en levert bovendien een strafbaar feit op, maar deze enkele omstandigheid rechtvaardigt geenszins het slaan met de (lange) wapenstok. Het had wel een aanleiding kunnen zijn om S. aan te houden. Dat dit, zoals politieambtenaar M. stelt,

niet mogelijk was, omdat hij er op dat moment alleen voor stond en hij in de ene hand de diensthond had en in de andere hand de lange wapenstok, is geen reden om dan maar te gaan slaan met de wapenstok. De inbreuk op het recht op onaantastbaarheid van het lichaam door het gebruik van de (lange) wapenstok was niet gerechtvaardigd.

Gelet op het voorgaande concludeert de Nationale ombudsman dat het recht op onaantastbaarheid van het lichaam in dit geval onvoldoende is gerespecteerd. De onderzochte gedraging is op dit punt dan ook niet behoorlijk.

Bevoegdheid gebruik lange wapenstok

11. Over de bevoegdheid van politieambtenaar M. om de lange wapenstok te gebruiken merkt de Nationale ombudsman nog het volgende op.

Uit de verklaring van politieambtenaar Bo., tevens instructeur politiehonden en hondengeleider, blijkt dat een hondengeleider geen gebruik mag maken van de lange wapenstok als de geleider niet gecertificeerd is. In het onderhavige geval staat vast dat politieambtenaar M. op 29 november 2007 zijn certificaat als hondenbegeleider heeft behaald. Hij was op 2 november 2007 dan ook niet bevoegd de lange wapenstok te gebruiken. Politieambtenaar M. heeft daarmee in strijd gehandeld met het bepaalde in artikel 4 van de Ambtsinstructie voor de politie, de Koninklijke marechaussee en andere opsporingsambtenaren (hierna: Ambtsinstructie) (zie Achtergrond, onder 4.). Daarin is bepaald dat het gebruik van een geweldmiddel uitsluitend is toegestaan aan een ambtenaar aan wie dat geweldmiddel rechtens is toegekend. De Nationale ombudsman wijst erop dat de hondengeleider de lange wapenstok in beginsel gebruikt om het publiek op afstand te houden door middel van prikken en/of stoten. Anders dan in het onderhavige geval, kan bij uitzondering ter bescherming van de hondengeleider en diens hond met de lange wapenstok worden geslagen.

Geweldsrapportage

12. Voorts acht de Nationale ombudsman het onjuist dat, hoewel politieambtenaar M. het gebruik van de (lange) wapenstok had gemeld, dit niet door de meerdere middels een geweldsrapportage, zoals bedoeld in artikel 17, tweede lid, van de Ambtsinstructie (zie Achtergrond, onder 4.), is vastgelegd.

b) Ten aanzien van de handelwijze met de politiehond

Vereiste van professionaliteit

13. Het vereiste van professionaliteit houdt in dat ambtenaren met een bijzondere training of opleiding jegens burgers overeenkomstig de standaarden van hun beroepsgroep handelen. Dit betekent dat een hondengeleider van de politie behoedzaam dient om te gaan met het gebruik van de politiehond als geweldsmiddel of met het dreigen daarmee.

Schending vereiste

14. Daargelaten het feit dat de betrokken politieambtenaar niet bevoegd was de politiehond in te zetten vanwege het ontbreken van een geldig certificaat als bedoeld in artikel 15, derde lid, van de Ambtsinstructie (zie Achtergrond, onder 4.), is de Nationale ombudsman van oordeel dat de betrokken politieambtenaar heeft gehandeld in strijd met het vereiste van professionaliteit.

Allereerst wijst de Nationale ombudsman erop dat het centrum van Hoogeveen, waar bovendien sprake was van een massale vechtpartij, geen geschikte locatie is om een politiehond uit te laten. Er kunnen op deze locatie immers sneller plotseling ongeregelheden ontstaan. Het had daarom in de rede gelegen om de hond uit te laten op een rustiger plek waar de kans dat de begeleidende politieambtenaar in actie moest komen veel kleiner was.

Omdat verzoeksters zoon weigerde weg te gaan en "vuile klootzak" zou hebben geroepen, snelde of rende politieambtenaar M. naar hem toe. Daarbij had hij de politiehond aangeliend bij zich. Naar het oordeel van de Nationale ombudsman was deze handelwijze van de betrokken politieambtenaar niet juist. Verzoeksters zoon kon dit immers opvatten als een dreiging om de politiehond als gewelddmiddel te gebruiken. Er was geen zodanig (acuut) gevaar voor de veiligheid van de betrokken politieambtenaar dat deze mét de hond in actie kon komen, ook niet als hij het benodigde certificaat wel had gehad. Naar de opvatting van de Nationale ombudsman had de betrokken politieambtenaar in dit geval behoedzamer moeten zijn. Het is algemeen bekend dat een politiehond ernstige beetwonden kan maken. De betrokken politieambtenaar nam door zijn handelwijze het risico dat hij in een situatie terecht zou komen waarbij de politiehond, bijvoorbeeld ook zonder commando, had kunnen bijten. Dat hij de hond kort had aangeliend en met zijn gestrekte linkerarm zover mogelijk van verzoeksters zoon vandaan hield, doet daar niet aan af.

De onderzochte gedraging is op dit punt dan ook niet behoorlijk.

Bijten politiehond

15. Ten aanzien van het bijten door de politiehond merkt de Nationale ombudsman op dat het niet aannemelijk is geworden dat de politiehond verzoeksters zoon heeft gebeten. Verzoeksters zoon had namelijk geen ernstige verwondingen, hetgeen bij een beet van een politiehond kon worden verwacht. De wond aan het been van verzoeksters zoon werd door de politieambtenaren, die de wond kort na het incident hadden gezien, omschreven als een schrammetje van ongeveer een centimeter, een kras, een schaafplek en als een klein wondje met een korstje dat al een beetje was uitgedroogd. Ook de collega van verzoeksters zoon V. omschreef de wond als een soort gebogen streep op zijn kuitbeen, die meer op een litteken leek, niet open was en, voor zover hij zich kon herinneren,

evenmin had gebloed. Politieambtenaar B., die twintig jaar hondengeleider was en in die periode meerdere hondenbeten had gezien, verklaarde verder dat het niet mogelijk was dat de hond met zijn tanden over het been had gekrast. Hij liet weten dat hij de betrokken politiehond kende en dat deze hond, die in de praktijk al een paar keer was ingezet, veel ernstiger beetwonden maakte. Hij gaf aan dat er in dat geval sprake zou zijn van gaten in het been en geen krassen, zoals hij kort na het incident had geconstateerd. De politiehonden werden volgens hem getraind om te bijten. Zijns inziens was de kras dan ook niet afkomstig van een politiehond. Ook blijkt uit de afgelegde verklaringen dat de politiehond kort was aangeliend en dat politieambtenaar M. de politiehond zo ver als mogelijk van verzoeksters zoon S. vandaan hield. De politieambtenaren M. en O. hebben verder stellig verklaard dat de hond niet had gebeten en dat dit evenmin mogelijk was. De fiets stond namelijk tussen S. en de hond. Politieambtenaar O. had verder het vermoeden dat de wond afkomstig was van de rare valpartij van de fiets.

De Nationale ombudsman hecht voorts minder waarde aan de verklaring van verzoeksters zoon, dat hij zou zijn gebeten door de politiehond. Immers, uit de verklaringen van verzoeksters zoon, diens collega V. en de betrokken politieambtenaren blijkt genoegzaam dat verzoeksters zoon onder invloed van alcohol was. Blijkens de verklaring van verzoeksters zoon had hij de betrokken avond minstens twaalf biertjes gedronken. Ook zijn collega V. had verklaard dat verzoeksters zoon meer dan genoeg drank op had. Volgens V. voelde verzoeksters zoon zich daardoor niet lekker en was hij bovendien niet in staat om te fietsen. De Nationale ombudsman houdt er rekening mee dat dit alcoholgebruik het waarnemingsvermogen van verzoeksters zoon negatief heeft beïnvloed.

II. Ten aanzien van het afpakken van de zaklamp

Bevindingen

Visie verzoekster

1. Verzoekster klaagde erover dat twee politieambtenaren op 2 november 2007 de zaklamp van haar echtgenoot probeerden af te pakken. Verzoeksters echtgenoot had de zaklamp bij zich om in het donker beter te kunnen zien en om eventueel de wond te kunnen bekijken. Hij had volgens verzoekster niet gedreigd of een dreigende houding aangenomen. Ook hield hij de zaklamp voortdurend onder de gordel en stond hij er niet mee te zwaaien. Het feit dat haar echtgenoot groot en fors was, kon naar haar mening niet als een bedreiging worden beschouwd. Bovendien was er een overmacht aan politie. Verzoeksters echtgenoot stond aanvankelijk verder weg van politieambtenaar M. Deze politieambtenaar pakte de zaklamp vast. Volgens verzoekster ging dit heel snel en zij vond dat vreemd. Zij wist namelijk niet waarom de betrokken politieambtenaar dit deed. Politieambtenaar M. had volgens verzoekster een dreigende uitstraling. Zowel verzoeksters echtgenoot als politieambtenaar M. had vervolgens de zaklamp vast. Haar echtgenoot liet de zaklamp namelijk niet los. Door de handelwijze van politieambtenaar M.

stonden ze bijna neus aan neus. Verzoekster achtte het zeer ongepast dat de betrokken politieambtenaar de zaklamp, die persoonlijk eigendom was, vastpakte alsof het verboden bezit was.

Standpunt korpsbeheerder

2. De korpsbeheerder liet weten dat, gelet op de afgelegde verklaringen, niet aannemelijk was geworden dat politieambtenaren de zaklamp probeerden af te pakken. Volgens de korpsbeheerder was wel aannemelijk geworden dat de echtgenoot van verzoekster, terwijl hij de zaklamp vasthield, kennelijk zodanig bedreigend overkwam dat politieambtenaar M. op enig moment meende de zaklamp vast te moeten pakken teneinde een einde te maken aan die bedreigende situatie. De korpsbeheerder achtte dat in de gegeven situatie niet ongepast. Naar de opvatting van de korpsbeheerder had verzoekster duidelijk een andere lezing dan de overige personen die over het gebeuren een verklaring hadden afgelegd. Hij achtte dit klachtonderdeel ongegrond.

Disciplinair onderzoek

3. Politieambtenaar M. verklaarde tijdens het disciplinair onderzoek als volgt. Verzoeksters echtgenoot en hij stonden aanvankelijk op praatafstand totdat verzoeksters echtgenoot dicht naar hem toe kwam lopen. Hij had een zaklamp in zijn hand en stond zeer dicht tegen politieambtenaar M. aan. Politieambtenaar M. legde aan verzoekstersechtgenoot op een ontspannen manier uit wat hij daarvan vond. Volgens M. was verzoeksters echtgenoot zich niet bewust dat zijn manier van optreden bedreigend overkwam.

4. Politieambtenaar O. verklaarde tijdens het disciplinair onderzoek het volgende. Verzoeksters echtgenoot stond met een ijzeren zaklamp te zwaaien. Hij had de indruk dat verzoekster en haar echtgenoot verhaal kwamen halen. Verzoeksters echtgenoot nam zijns inziens een zeer dreigende houding aan naar de politie. Verzoeksters echtgenoot had de kop van de zaklamp in de hand alsof hij ermee zou slaan. Politieambtenaar M. duwde de zaklamp vervolgens naar beneden. Verzoeksters echtgenoot stond op zeer korte afstand van politieambtenaar M. Dit was volgens politieambtenaar O. bijna neus aan neus.

5. Politieambtenaar E. verklaarde dat hij zag dat verzoeksters echtgenoot een zaklamp in zijn hand had. Verzoeksters echtgenoot ging erg dicht op politieambtenaar M. staan. Deze politieambtenaar hield de zaklamp vervolgens vast en vroeg wat hij van plan was.

Beoordeling

Vereiste van correcte bejegening

6. Het vereiste van correcte bejegening houdt onder meer in dat overheidsinstanties burgers als mens respecteren en hen beleefd behandelen.

Geen oordeel

7. Vaststaat dat verzoeksters echtgenoot en politieambtenaar M. op een gegeven moment op zeer korte afstand, bijna neus aan neus, tegenover elkaar stonden. Voorts is niet in geschil dat politieambtenaar M. de zaklamp van verzoeksters echtgenoot vastpakte en naar beneden duwde. De vraag die hier ter beoordeling voorligt, is of de betrokken politieambtenaar M. hierdoor het vereiste van correcte bejegening heeft geschonden. Daarbij is van belang in hoeverre er voor de betrokken politieambtenaar sprake was van een bedreigende situatie.

De Nationale ombudsman onthoudt zich op dit punt, hoe onbevredigend ook, van een oordeel. De verklaringen over met name de bedreigende situatie verschillen immers nogal van elkaar. Blijkens de verklaringen van de betrokken politieambtenaren hield verzoeksters echtgenoot een grote zaklamp in zijn hand en kwam hij op zeer korte afstand, bijna neus aan neus, van politieambtenaar M. staan. Politieambtenaar M. vond dit bedreigend. Daarom pakte hij de zaklamp vast en duwde deze naar beneden. Naar de opvatting van verzoekster stonden haar echtgenoot en politieambtenaar M. door de handelwijze van deze politieambtenaar bijna neus aan neus tegenover elkaar. Haar echtgenoot zou de zaklamp voortdurend onder de gordel hebben gehouden en er niet mee hebben gezwaaid. Voorts heeft verzoekster aangegeven dat haar echtgenoot niet had bedreigd of een dreigende houding had aangenomen. De Nationale ombudsman is verder niet gebleken van feiten en/of omstandigheden op grond waarvan meer waarde kan worden gehecht aan één van de verklaringen.

III. Ten aanzien van het niet op de hoogte houden

Bevindingen

Visie verzoekster

1. Verzoeksters zoon ging op 3 november 2007 naar het politiebureau om aangifte te doen. De politie nam toen een klacht op in plaats van een aangifte. Tot het moment dat verzoekster zich op 21 november 2008 tot de Nationale ombudsman wendde, ontving zij of haar zoon, behoudens de ontvangstbevestiging van 22 november 2007, geen bericht van de korpsbeheerder.

Standpunt korpsbeheerder

2. In reactie op de klacht liet de korpsbeheerder het volgende weten aan de Nationale ombudsman. Verzoeksters zoon diende op 3 november 2007 een klacht in. Op 22 november 2007 stuurde de korpsbeheerder een ontvangstbevestiging naar hem. Daarin stond dat de klacht tevens had geleid tot het instellen van een disciplinair onderzoek. Als het disciplinair onderzoek was afgerond, zou verzoeksters zoon nader bericht ontvangen.

Dan zou hij kunnen bepalen of de klacht naar tevredenheid was afgehandeld dan wel dat de klacht alsnog nader onderzocht diende te worden. Op het moment dat verzoekster de klacht voorlegde aan de Nationale ombudsman was het onderzoek nog niet afgerond. De korpsbeheerder achtte dit klachtonderdeel dan ook ongegrond. Daarbij merkte hij op dat het wellicht behoorlijker was geweest om verzoekster tussentijds over de stand van zaken te berichten, maar dat hij het niet gepast achtte om de klacht alleen vanwege deze omissie gegrond te verklaren. Ook verzoekster had volgens de korpsbeheerder kunnen informeren. Eén telefoontje naar de regionaal klachtcoördinator was volgens de korpsbeheerder voldoende voor de stand van zaken. Omdat politieambtenaar M. per 1 januari 2009 uit dienst trad, werd het disciplinair onderzoek gestaakt.

Beoordeling

Vereiste van actieve en adequate informatieverstrekking

3. Het vereiste van actieve en adequate informatieverstrekking houdt in dat overheidsinstanties burgers met het oog op de behartiging van hun belangen actief en desgevraagd van adequate informatie voorzien. Dit impliceert dat, als een burger een klacht indient bij een overheidsinstantie en de klachtbehandeling langer duurt dan de daarvoor gestelde termijn, deze overheidsinstantie de burger tussentijds actief en adequaat informeert over de stand van zaken.

Schending vereiste

4. De vraag die hier ter beantwoording voorligt is of de korpsbeheerder het vereiste van actieve en adequate informatieverstrekking heeft geschonden door na te laten verzoekster tussentijds te informeren over de behandeling van de klacht.

De Nationale ombudsman beantwoordt deze vraag bevestigend en acht daartoe het volgende van belang. Verzoeksters zoon heeft op 3 november 2007 een klacht ingediend. De korpsbeheerder heeft de ontvangst van deze klacht op 22 november 2007 bevestigd. Daarbij heeft hij verzoeksters zoon laten weten dat de klacht tevens heeft geleid tot het instellen van een disciplinair onderzoek. Als dit onderzoek zou zijn afgerond, zou hij verzoeksters zoon nader berichten. Verzoeksters zoon zou dan kunnen bepalen of de klacht naar tevredenheid was afgehandeld dan wel dat de klacht alsnog nader onderzocht diende te worden, aldus de korpsbeheerder. Op het moment dat verzoekster de klacht voorlegde aan de Nationale ombudsman, ruim een jaar na het indienen van de klacht bij de korpsbeheerder, was het disciplinair onderzoek nog niet afgerond. Omdat het disciplinair onderzoek nog niet was afgerond, heeft de korpsbeheerder verzoeksters zoon niet meer geïnformeerd over de behandeling van de klacht dan wel het disciplinair onderzoek. Daargelaten de vraag of de korpsbeheerder binnen een redelijke termijn heeft gereageerd op verzoeksters klacht, acht de Nationale ombudsman het nalaten om verzoeksters zoon tussentijds te informeren over het verloop van het disciplinair onderzoek

en een eventuele klachtbehandeling niet juist. Dat verzoeksters zoon ook zelf tussentijds contact had kunnen opnemen met de politie, doet daar niet aan af. Naar de opvatting van de Nationale ombudsman lag het, gelet op de lange duur van het disciplinair onderzoek, op de weg van de korpsbeheerder om verzoeksters zoon tussentijds te informeren over de stand van zaken.

De onderzochte gedraging is op dit punt dan ook niet behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van het regionale politiekorps Drenthe te Assen is gegrond ten aanzien van:

de handelwijze met de politiehond, wegens schending van het vereiste van professionaliteit;

het slaan met de wapenstok, wegens schending van het behoorlijkheidsvereiste dat grondrechten moeten worden gerespecteerd, in dit geval het recht op onaantastbaarheid van het lichaam;

het niet op de hoogte houden, wegens schending van het vereiste van actieve en adequate informatieverstrekking.

De Nationale ombudsman onthoudt zich van een oordeel met betrekking tot:

het afpakken van de zaklamp.

Onderzoek

Op 19 januari 2009 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van mevrouw R. te Hoogeveen, met een klacht over een gedraging van het regionale politiekorps Drenthe.

Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van de beheerder van het regionale politiekorps Drenthe (de burgemeester van Assen), werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd aan de korpsbeheerder verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben.

Daarnaast werd aan de bij de klacht betrokken ambtenaar de gelegenheid geboden om commentaar op de klacht te geven.

In verband met zijn verantwoordelijkheid voor justitieel politieoptreden werd ook de hoofdofficier van justitie te Assen over de klacht geïnformeerd en in de gelegenheid

gesteld zijn zienswijze kenbaar te maken, voor zover daarvoor naar zijn oordeel reden was.

Vervolgens werd verzoeker in de gelegenheid gesteld op de verstrekte inlichtingen te reageren.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen.

Verzoekster noch de korpsbeheerder noch de betrokken ambtenaar gaf binnen de gestelde termijn een reactie.

Bevindingen

Zie onder Beoordeling.

Achtergrond

1. Europees verdrag voor de rechten van de mens

Artikel 8

"1. Een ieder heeft recht op respect voor zijn privéleven, zijn familie- en gezinsleven, zijn woning en zijn correspondentie.

2. Geen inmenging van enig openbaar gezag is toegestaan in de uitoefening van dit recht, dan voor zover bij de wet is voorzien en in een democratische samenleving noodzakelijk is in het belang van de nationale veiligheid, de openbare veiligheid of het economisch welzijn van het land, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen."

2. Grondwet

Artikel 11

"Ieder heeft, behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen, recht op onaantastbaarheid van zijn lichaam."

3. Politiewet 1993

Artikel 8, eerste lid

"De ambtenaar van politie die is aangesteld voor de uitvoering van de politietaak is bevoegd in de rechtmatige uitoefening van zijn bediening geweld te gebruiken, wanneer het daarmee beoogde doel dit, mede gelet op de aan het gebruik van geweld verbonden gevaren, rechtvaardigt en dat doel niet op een andere wijze kan worden bereikt. Aan het gebruik van geweld gaat zo mogelijk een waarschuwing vooraf."

Artikel 8, vijfde lid

"De uitoefening van de bevoegdheden, bedoeld in het eerste tot en met vierde lid, dient in verhouding tot het beoogde doel redelijk en gematigd te zijn."

4. Ambtsinstructie voor de politie, de Koninklijke marechaussee en andere opsporingsambtenaren

Artikel 1, derde lid, onder b

"In dit besluit wordt verstaan onder geweld: elke dwangmatige kracht van meer dan geringe betekenis uitgeoefend op personen of zaken."

Artikel 1, derde lid, onder c

"In dit besluit wordt verstaan onder aanwenden van geweld: het gebruiken van geweld en het dreigen met geweld, waaronder wordt begrepen het ter hand nemen van een vuurwapen."

Artikel 4

"Het gebruik van een gewelddmiddel is uitsluitend toegestaan aan een ambtenaar:

- a. aan wie dat gewelddmiddel rechtens is toegekend, voor zover hij optreedt ter uitvoering van de taak met het oog waarop het gewelddmiddel hem is toegekend, en
- b. die in het gebruik van dat gewelddmiddel is geoefend."

Artikel 15

"1. Het inzetten van een politie-surveillancehond is slechts geoorloofd onder het direct en voortdurend toezicht van een geleider bij:

- a. de surveillancedienst, en
- b. het optreden van de mobiele eenheid na toestemming van het bevoegd gezag.

2. Het inzetten van een AOE-hond is slechts geoorloofd onder het direct en voortdurend toezicht van een geleider bij het, na toestemming van het bevoegd gezag, optreden van

een AOE of een bijstandseenheid als bedoeld in artikel 60 van de Politiewet 1993.

3. De geleider dient in het bezit te zijn van een krachtens artikel 49, eerste lid, van de Politiewet 1993 vastgesteld certificaat."

Artikel 17

"1. De ambtenaar die geweld heeft aangewend, meldt de feiten en omstandigheden dienaangaande, alsmede de gevolgen hiervan, onverwijld aan zijn meerdere.

2. De melding, bedoeld in het eerste lid, wordt door de meerdere terstond vastgelegd op een daartoe door Onze Ministers van Justitie en van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties bij ministeriële regeling vastgestelde wijze.

3. De melding, bedoeld in het tweede lid, wordt door de korpschef binnen 48 uur ter kennis gebracht van de officier van justitie van het arrondissement waarbinnen het geweld is aangewend, dan wel door de commandant van de Koninklijke marechaussee van de officier van justitie te Arnhem belast met militaire zaken ingeval het een militair betreft, indien:

de gevolgen van het aanwenden van geweld daartoe naar het oordeel van de korpschef of de commandant aanleiding geven,

het aanwenden van geweld lichamelijk letsel van meer dan geringe betekenis dan wel de dood heeft veroorzaakt, of

gebruik is gemaakt van een vuurwapen en daarmee één of meer schoten zijn gelost."